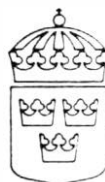

Motion till riksdagen

1989/90:Sf605

av Carl Bildt m.fl. (m)

Sveriges flykting- och invandrarpolitik

Mot.
1989/90
Sf605–607

Innehåll

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	2
3	Dokumentlösheten	4
4	Internationellt samarbete	4
5	Stödet till kommunerna	5
6	Yrkeserfarenheter och kompetens skall tillvaratas	5
7	Arbetslinjen skall gälla	6
8	Svenska för invandrare	7
9	Kvinnorna	7
10	Barnen	8
11	Handikappade flyktingar och invandrare	8
12	Stöd och hjälp till torterade flyktingar	8
13	Tillvaratagande av organisationers engagemang	9
14	Åtgärder mot rasism	9
15	En öppen arbetsmarknad	10
16	Hemställen	11

1. Sammanfattning

I motionen behandlas framför allt frågor som har samband med det ökande antalet flyktingar till Sverige. Invandringsfrågorna i stort berörs emellertid också.

Debatten om Sveriges flykting- och invandrarpolitik har blivit allt intensivare. Under 1989 uppges ca 60 000 personer ha erhållit uppehållstillstånd i vårt land. Många av dessa är nordiska invandrare och så kallade anknytningsfall. Men under fjolåret har antalet asylsökande flyktingar ökat dramatiskt.

I motionen slås fast att svensk flyktingpolitik även fortsättningsvis bör vara öppen och generös. De flyktingar som kommer hit skall tas emot på ett värdigt sätt. De skall emellertid inte behandlas som socialfall utan så snabbt som möjligt slussas ut i arbetslivet och integreras i det svenska samhället på i princip samma villkor som övriga medborgare.

Sverige bör följa Genèvekonventionens definitioner om flyktingskap med en generös tillämpning. Flyktingkvoten bör samtidigt kunna utökas.

Åtgärder för att råda bot på problemet med dokumentlösa flyktingar redovisas. Arbetet med att harmonisera den västeuropeiska flyktingpolitiken måste enligt motionen intensifieras. Riksdagen bör bl.a. ge regeringen i uppdrag att initiera en alleuropeisk konferens i flyktingfrågor.

Riktlinjer dras upp för ett mer generellt stöd till kommunerna för deras flyktingmottagning. Detta skulle också kunna underlätta utslussningen av flyktingar på den svenska arbetsmarknaden. Det föreslås att arbetsgivare själva skall kunna ta kontakt med flyktingförläggningar för att söka arbetskraft.

De speciella hänsyn som måste visas kvinnor och barn liksom torterade flyktingar uppmärksammas. De frivilliga organisationernas stora betydelse poängteras.

Mot bakgrund av det pågående integrationsarbetet i Europa även när det gäller en gemensam arbetsmarknad, Sveriges möjligheter att ge de östeuropeiska länderna hjälp till självhjälp och rådande arbetskraftsbrist inom vissa områden i Sverige föreslås att Sverige skall visa en större öppenhet när det gäller att bevilja arbetstillstånd för utländsk arbetskraft, såväl vad gäller permanenta som tillfälliga tillstånd.

2. Inledning

Sveriges flyktingpolitik skall i grunden vara öppen och generös. Vårt land skall förbli en fristad för människor som i sina hemländer förföljs på grund av sin politiska uppfattning, sin tro, sin ras eller sitt etniska ursprung.

Svenska ansvariga myndigheter måste också garantera att de flyktingar som kommer hit tas emot på ett värdigt sätt.

En öppen diskussion, ett ökat engagemang i flyktingfrågorna samt bidrag från enskilda och humanitära organisationer utöver det allmännas insatser ger förutsättningar för ett effektivt flyktingarbete.

Samtidigt måste emellertid uppmärksammas att främlingsfientliga grupper försöker överrösta den allmänna opinionen. Det är viktigt att på alla sätt

motverka främlingsfientlighet och rasistiska tendenser. De politiska partierna har här ett stort ansvar.

●erhört många människor i vår värld lever under förtryck, förföljelse och krigsförhållanden. Enligt FN:s beräkningar finns det ca 15 miljoner flyktingar i världen. Men få av dem är interkontinentala flyktingar.

Den viktigaste uppgiften för svensk flyktingpolitik är att genom internationella organ främja mänskliga rättigheter och bistå flyktingar i de länder där dessa befinner sig, oftast i närheten av hemländerna. Sverige bör därför fortsätta att stödja FN:s och de frivilliga humanitära organisationernas flyktingarbete. Sverige bör också aktivt verka för ett bättre samarbete med övriga europeiska länder och i samråd med FN:s flyktingkommissarie söka nå en enhetlig tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rätt.

Flyktinginvandringen till vårt land bestäms, förutom av utlänningslagstiftningen, av faktorer utanför vår kontroll: situationen i ursprungsländerna, andra länders politik och krigföring etc. Vi har – som världen ser ut i dag – att räkna med ett flyktingtryck av minst samma omfattning som de senaste åren.

Regeringen fattade den 14 december 1989 ett beslut som innebär att Sverige, som ett av de sista länderna i Europa, mer strikt följer internationellt överenskomna definitioner om vem som skall betraktas som flykting. Beslutet innebär också att krigsflyktingar och människor som hänvisar till flyktingliknande skäl inte automatiskt kan vänta sig att erhålla asyl i Sverige.

Moderata samlingspartiet delar regeringens uppfattning i sak. Vi har under ett flertal år föreslagit att Sverige bör följa Genèvekonventionens definitioner om flyktingskap med en generös tillämpning. Flyktingkvoten bör samtidigt kunna utökas.

Vi beklagar emellertid att regeringen såg sig tvingad att dra i nödbromsen på det sätt som blev fallet. Lagstödet för åtgärden är bräckligt, vilket inte stärker Sveriges anseende. Ryckighet i denna typ av frågor är aldrig bra, men det kännetecknar tyvärr den nuvarande socialdemokratiska minoritetsregeringens agerande även i ett flertal andra viktiga frågor.

Regeringen måste nu utnyttja den respit som beslutet från december innebär för att noggrant se över den svenska flyktingpolitiken och mottagningen av flyktingar.

Även om en minskning av antalet asylsökande är att vänta finns det i dag ca 23 000 flyktingar på invandrarverkets förläggningar runt om i vårt land. Av dessa har ca 7 000 uppehållstillstånd, och är alltså klara för kommunplaceringar. Det är av stor betydelse att handläggningen av ärendena om uppehållstillstånd forceras och de som redan fått tillstånd snabbt kan få fotfäste i det svenska samhället och arbetslivet.

Det fortgående integrationsarbetet i Europa kommer att leda till att även arbetsmarknaden i de berörda länderna integreras. Den pågående EES-processen syftar också till att EFTA-länderna skall inkluderas i en sådan integrerad arbetsmarknad. Vi ser detta som ett utomordentligt angeläget mål.

Sverige har blivit ett mångfasetterat samhälle med människor av olika hudfärg, språk, ras, religioner och kulturer. Detta kan temporärt skapa vissa problem, men måste ses som något positivt. Vårt samhälle kan genom in-

vandrarna tillföras nya värden, som vi i dag saknar eller distanserat oss ifrån. Det kan t.ex. gälla frihetslängtan, entreprenöranda, kulturskapande och en stark känsla för den egna familjen.

3. Dokumentlösheten

En alltför stor andel flyktingar har under lång tid anlänt till Sverige utan dokument som styrker deras identitet. Det har gått så långt att västeuropeiska gränsmyndigheter inte längre anser sig kunna lita fullt ut på svenska pass och andra identitetshandlingar, eftersom personer erhållit svenskt medborgarskap utan att deras identitet kunnat helt säkert kontrolleras. Detta är självfallet mycket allvarligt.

De generösa svenska reglerna riskerar i förlängningen att leda till att Sverige blir attraktivt som terroristbas.

Det är naturligt att vissa flyktingar saknar dokument vid ankomsten till Sverige, eftersom de fått lämna sina hemländer hals över huvud. Det är dock svårt att passera gränser i Europa utan att kunna visa någon form av dokument. Inte minst gäller detta passering genom Östeuropa. De flesta torde dessutom ha en biljett av något slag.

För att försöka motverka dokumentlöshet bör främst vid flygstationer införas det system som i dag används vid amerikanska flygplatser med internationell trafik. Vid ankomsten till flygplatsen "leds" passagerarna till passkontrollen utan möjlighet att uppehålla sig i transferhallarna och därmed utan möjlighet att göra sig av med identitetshandlingar. Internationella transferpassagerare kan ledas i en egen kö för uppvisande av transferbiljetter. Förslaget torde innebära vissa investeringar på främst Arlanda.

Hårdare krav på dokument som bevisar en flyktings identitet skulle också göra det möjligt för polis att redan vid gränsen avvisa brottslingar, som under falska premisser söker asyl i vårt land, och som i sina hemländer är efterlysta.

Vi hänvisar till de förslag som framförs i partimotion 1989/90:Ju802 om åtgärder för minskad brottslighet. Vi beklagar samtidigt att två paragrafer i den nya utlänningslagen ligger vilande till i juni 1990. Det gäller möjligheten för kroppsvisitering i de fall där misstankar föreligger att någon underlåtit att visa upp medförda handlingar, samt möjlighet till förvar av vuxna i utredningsärenden.

4. Internationellt samarbete

Flyktingströmmen är inget isolerat svenskt problem. Flera europeiska stater har de senaste tre, fyra åren upplevt en liknande ström av flyktingar.

Andelen flyktingar som söker sig till Europa utgör emellertid endast 4,6 procent av världens totala antal flyktingar. Som exempel kan nämnas Pakistan, som hyser 3,7 miljoner flyktingar inom sina gränser. Det skall jämföras med att det i Europa finns totalt 707 000 flyktingar.

Mot denna bakgrund är det inte svårt att inse att flyktingpolitiken är ett internationellt problem. Varken Sverige eller något enskilt land kan ensamt ta ansvar för världens ca 15 miljoner flyktingar.

I Västeuropa saknas i dag en gemensam syn på flyktingpolitiken. Regler och bedömningsgrunder skiljer sig från land till land. Norden är ett bra ex-

empel på detta. Sverige har alltid haft en generös bedömning av vilka som skall betraktas som flyktingar. Danmark och Norge har de senaste åren intagit en hållning som följer Genèvekonventionen. Finland har i praktiken haft sina gränser mer eller mindre stängda, även om en uppmjukning har kunnat skönjas de senaste åren. Ett grundläggande krav vore att de nordiska länderna harmoniserade flyktinglagstiftningen. Sverige bör därför ta initiativ till detta i Nordiska rådet.

En harmonisering bör eftersträvas även med andra länder, främst dem i Västeuropa. Detta är särskilt viktigt med tanke på det integrationsarbete som pågår inom EG. Sverige bör därför också initiera en alleuropeisk konferens om kontinentens flyktingpolitik i framtiden, med malet att harmonisera flyktinglagstiftningen i Europas samtliga stater, och inte minst försöka finna lösningar på de allt mer omfattande flyktingströmmarna i tredje världen.

5. Stödet till kommunerna

I dag erhåller de kommuner som slutit avtal med statens invandrarverk om mottagande av flyktingar ekonomiskt stöd under flyktingarnas ankomstår och därefter under ytterligare tre år. Stödet ges för de flyktingar som ingår i den avtalade kvoten. Dessutom utges ett generellt bidrag för varje anländ flykting, vilket skall täcka eventuella merkostnader för flerspråkiga daghemsavdelningar, tolkar, familjepedagoger och liknande. Det finns dessutom andra, mindre, statsbidrag som kan utgå vid vissa specifika förhållanden.

Statsbidraget skall också täcka kostnader för socialbidrag, som kommunerna i allt större omfattning tvingas betala ut, då det har visat sig att flyktingar, trots dagens arbetskraftsbrist, har svårt att få arbete. Regeringen har nu signalerat att den överväger att ersätta det fyraåriga stödet med ett generellt stöd som utfaller på en gång. Genom att kommunerna ges frihet att använda statsbidraget på de sätt som bäst passar varje enskild kommun underlättas möjligheterna att hjälpa de nyanlända flyktingarna att så fort som möjligt komma ut på den ordinarie arbetsmarknaden. Det tilltänkta generella stödet skulle t.ex. där så anses lämpligt, kunna användas till ett kommunalt rekryteringsstöd för flyktingar. Moderata samlingspartiet har under flera år föreslagit en liknande modell.

Vi föreslår i det följande också andra åtgärder som skulle innebära ett minskat socialbidragsberoende för flyktingar med uppehållstillstånd och en smidigare utslussning till den svenska arbetsmarknaden.

6. Yrkeseffarenheter och kompetens skall tillvaratas

De flesta flyktingar som kommer till Sverige vill snarast möjligt komma ut i arbetslivet. Många av dem är välutbildade, t.o.m. i s.k. bristyrken. Många har akademiska examina. Likväl händer det alltför ofta att deras utbildning och yrkesskicklighet inte tillvaratas. De tvingas i stället till sysslöshet och passivt bidragsmottagande.

Det har dock gjorts positiva erfarenheter, bl.a. från vårdsektorn, när flera landsting "finkammat" flyktingförläggningar och "funnit" ett stort antal läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och annan vårdpersonal, som satts i

specialutbildning såväl i svenska språket som i sitt speciella yrkesområde. Tyvärr har det på vissa håll blivit en del avhopp beroende på bristande planläggning av undervisningen.

Regeringen bör, enligt vår mening, snarast vidta åtgärder för att säkerställa en bättre planering av intensivundervisningen av medicinsk personal och vårdpersonal.

I dag kan slutlig examination och godkännande av flyktingarnas kunskaper ske endast vid ett par högskoleorter, vilket gör att examination och legitimation fördröjs.

Vi anser att en decentralisering av examinationen till fler högskolor bör ske.

Vårdpersonal utan legitimations- och behörighetskrav bör kunna få arbeta efter en eventuell introduktionskurs anordnad av arbetsgivaren. Via arbetskamraterna lär sig invandraren snabbare svenska språket, vilket är särskilt angeläget inom vårdsektorn.

Vi har länge efterfrågat snabbare resultat vad gäller den s.k. ekvivalering av utländsk utbildning som UHÄ har ansvaret för. Betydelsen av detta arbete har ökat med tanke på såväl det europeiska integrationsarbetet som flyktingströmmen till Sverige. Enligt riksrevisionsverket tar ekvivaleringen i dag alldeles för lång tid. Tiderna bör nedbringas genom att universitets- och högskoleämbetet prioriterar frågan högre och vidtar eventuellt erforderliga omdispositioner av tillgängliga resurser.

Regeringen har beviljat UHÄ ökade anslag för att påskynda arbetet med att ekvivalera utländska akademiska examina med svenska samt ordna eventuell erforderlig kompletteringsutbildning. Vi efterlyser nu snabba resultat av detta arbete.

Det är inhumant att låta människor gå arbetslösa och vara bidragsberoende när arbetsuppgifter finns. Det är dessutom slöseri med välutbildad arbetskraft.

7. Arbetslinjen skall gälla

Bland det allra viktigaste i flyktingmottagandet är att flyktingarna snarast möjligt kommer i arbete. Det är förvånansvärt att Sverige inte ens under en högkonjunktur, då industrin ropat efter arbetskraft, kunnat erbjuda invandrarna arbete. En enig länsarbetsnämnd i Malmöhus län påtalade nyligen hos regeringen att snabba åtgärder måste sättas in för att förbättra flyktingarnas situation på arbetsmarknaden. Regeringen har nyligen beviljat extra medel till AMS för arbetsförmedling till flyktingar. Detta är gott och väl men det finns anledning fråga sig hur pass effektiva arbetsförmedlingarna varit i frågan hittills. Vi föreslår i annat sammanhang privat drivna arbetsförmedlingar och anser att sådana skulle lämpa sig mycket väl i detta sammanhang.

Enligt vår mening bör arbetsgivare själva kunna ta kontakt med flyktingförläggningar för att söka arbetskraft. Alla möjligheter bör tillvaratas för att flyktingar med uppehållstillstånd snabbt skall komma ut i arbetslivet. Försök som har gjorts i bl.a. Uppsala kommun har visat att bästa vägen att lära sig svenska är att varva yrkesarbete med svenskundervisning. Dessutom innebär mötet med svenska arbetskamrater en "gratis" möjlighet att lära sig svenska och utveckla de sociala kontakterna.

Många invandrare kommer från länder med hantverks- och småföretagartradition och många vill driva en egen verksamhet av något slag. Vårt samhälle har på senare år berikats med en rad små hantverksföretag, butiker och restauranger, som startats av invandrare. Allt detta gör vårt samhälle mer mångfasetterat, samtidigt som invandraren finner utlopp för sina yrkeskunskaper, sin ambition och sina intressen.

Det svenska småföretagarklimatet är inte det bästa p.g.a. den socialdemokratiska politiken och svårigheter uppstår för den invandrare som vill starta och driva eget. Det gäller inte minst skatte- och avgiftspolitiken, men även krånglet och byråkratin sätter käppar i hjulen. Fadderskap av ideella föreningar och företagargorganisationer kan emellertid vara ett gott stöd för de invandrare som vill starta eget. Vissa organisationer, bl.a. inom SACO/SR-området, arbetar redan i dag för att slussa ut akademiker på den svenska arbetsmarknaden.

Vi anser att alla sådana frivilliga åtaganden från organisationers och enskildas sida för att integrera invandrarna på arbetsmarknaden bör uppmuntras och stödjas.

8. Svenska för invandrare

Undervisningen i svenska för invandrare har nyligen kritiserats starkt av riksrevisionsverket. Svenskundervisningen är splittrad, ineffektiv och dålig anför riksrevisionsverket i en rapport till regeringen. Det föreslår att kommunerna skall få ansvaret för hela svenskutbildningen och att de elever som vill ska få läsa på heltid.

Vi anser att målet med svenskundervisning är att den måste bedrivas på ett effektivt sätt så att flyktingar utan dröjsmål kan kommunicera och fungera i det svenska samhället.

I denna fråga hänvisas i övrigt till särskild kommittémotion.

9. Kvinnorna

En grupp invandrare som lätt glöms bort är kvinnorna. Eftersom flyktingar och invandrare kommer från länder med helt andra kulturmönster än vart finns det stor risk för problem, som med kunskap och hänsyn är möjliga att undvika.

Mötet med den svenska arbetsmarknaden, där 80 procent av kvinnorna arbetar, kan för många invandrarkvinnor innebära en chock. Det är därför viktigt att det nya landet, dvs. Sverige, visar respekt för de invandrarkvinnor som hellre arbetar i hemmet än ger sig ut i arbetslivet. Det är därför viktigt att det offentliga erbjuder dessa möjligheter genom bl.a. valfrihet i barnomsorgen. En verksamhet som är till stor hjälp för hemmavarande invandrarkvinnor med barn är den öppna förskolan. Där har dessa kvinnor möjlighet att träffa andra föräldrar, bygga upp ett kontaktnät och på ett smidigt sätt möta det svenska samhället. Denna form av barnomsorg bör uppmuntras och stödjas.

Det är också viktigt att invandrarkvinnorna, inte minst de yngre som kanske främst drabbas av de stora kulturchocker mötet med det svenska samhäl-

let kan innebära, erhåller god svenskundervisning och i förekommande fall yrkesutbildning.

Mot. 1989/90
Sf605

Ett annat område där stor hänsyn måste tas är inom hälso- och sjukvården. För många kvinnor är ett besök hos en gynekolog mycket känsligt. Speciellt känsligt kan det vara om gynekologen är en man. Därför bör det vara en rättighet att kvinnor som så önskar skall garanteras en kvinnlig gynekolog vid undersökningar.

Mot bakgrund av de speciella hänsyn som måste tas anser vi därför det är viktigt att invandrarkunskap ges en central roll i vårutbildningen, liksom i läkarutbildningen.

10. Barnen

Många flyktingbarn har mycket svåra upplevelser bakom sig. Det är därför viktigt att speciell hänsyn tas till dessa barn, såväl vid själva flyktingmottagningen på förläggningen som vid integreringen i samhället.

Den verksamhet som bedrivs för flyktingbarn och deras familjer med särskilda behov i kommuner och landsting, bl. a. i Värmlands läns landsting, bör därför stödjas och uppmuntras. Tyngdpunkten i denna verksamhet ligger på förebyggande verksamhet och psykosocialt stöd.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas de barn som ensamma kommer till vårt land.

11. Handikappade flyktingar och invandrare

Bland de asylsökande som kommer till Sverige finns också personer med mer eller mindre svåra handikapp. Ofta kommer de från länder där rehabilitering och vård av handikappade är gravt åsidosatt. Det är därför viktigt att rehabilitering kommer igång så fort som möjligt efter ankomsten till Sverige, helst redan i flyktingförläggningarna under den tid de väntar på besked om uppehållstillstånd.

12. Stöd och hjälp till torterade flyktingar

Många av de flyktingar som söker en fristad i Sverige har i sina hemländer blivit utsatta för tortyr. De svenska myndigheterna får ofta kännedom om enskilda flyktingars tortyrerfarenheter mycket sent. Det beror ofta på att de som utsatts för tortyr, medvetet eller omedvetet, försöker tränga undan minnet av det de varit utsatta för. Det är därför viktigt att kunskapen om tortyr och dess fysiska och psykiska resultat sprids bland de människor som först möter flyktingarna. Självfallet bör detta också gälla den personal som möter flyktingarna när de placerats i landets kommuner.

En följd av långvarig tortyr är självfallet fysiska skador, men minst lika ofta psykiska. Det sistnämnda är ofta det som är svårast att upptäcka och behandla. En konsekvens av dessa psykiska skador kan vara en panisk skräck för ett vanligt tandläkarbesök eller ett kirurgiskt ingrepp. Tortyroffret kan nämligen vid sådana situationer återuppliva liknande miljöer, men då kopplade till misshandel. Det är därför viktigt att kunskapen om att ett för utanförstående irrationellt beteende kan böttna i svåra och plågsamma minnen fördjupas.

Röda korsets tortyrcentra på ett par ställen i Sverige är en verksamhet som i begränsad skala och med landstingskommunalt stöd försöker rehabilitera tortyroffer. Denna verksamhet har visat sig ge mycket goda resultat och bör därför erhålla stöd också från statens sida. Ett enigt socialutskott (1988/89 SoU 15) har också uttalat det rimliga i att staten övergångsvis bidrar till och stöder denna form av hjälpverksamhet. Även om verksamheten i dag är koncentrerad till endast större städer och på ett fåtal ställen är det viktigt att tortyroffer i hela landet får möjlighet att rehabiliteras.

13. Tillvaratagande av organisationers engagemang

Det ses i dag som en självklarhet att frivilliga organisationer och grupper engagerar sig i flyktingfrågan, t.ex. genom att driva flyktingförläggningar. Röda korset, den svenska sektionen av Amnesty International, Rädda barnen, olika samfund och svenska kyrkan har genom många års internationellt samarbete skapat en unik kontaktyta och specialkunskap om de länder där det råder krig och förtryck.

Denna kunskap och detta engagemang bör statsmakterna använda sig av i flyktingarbetet. Det kan t.ex. gälla flyktingmottagning, information, åtgärder för att motverka rasism och främlingsfientlighet, fritidsverksamhet, stödjande av barn och barnfamiljer eller organiserandet av fadderverksamhet.

Det är självfallet statens och kommunernas huvudansvar att sörja för flyktingar som kommer till vårt land. Men vi kan inte på något sätt undvara de ideella organisationernas engagemang. Olika vägar bör prövas för att ytterligare tillvarata detta bl.a. vad gäller att anskaffa bostäder.

14. Åtgärder mot rasism

Det finns, tragiskt nog, en groende invandrarfientlighet i vårt land, även om vi inte skall överdramatisera det. Jämfört med många länder i Västeuropa – exempelvis Frankrike, Västtyskland, Danmark och Norge – har vi i Sverige klarat oss från mer omfattande politiska rörelser med uttalad rasism på programmet. Detta bör tas till intäkt för att svensken i gemen inte hyser en avog inställning till människor från andra länder.

Det finns dock risk för att en groende fientlighet får näring och blommar upp. Inte minst kan den särbehandling som i dag förekommer av flyktingar missförstås och bli en utlösande faktor för mer organiserad främlingsfientlighet.

Det finns dock flera åtgärder som skulle kunna förhindra denna utveckling.

För att motverka negativism som ofta beror på okunskap bör en bred information ges till allmänheten om de villkor som gäller, t.ex. beträffande bidragsgivning. Viktigast är emellertid att flyktingar och invandrare inte behandlas som socialfall. Den absoluta merparten av invandrarna kommer att aktivt bidra till den svenska produktionen.

Bl.a. mot denna bakgrund anser vi att flyktingar vid utplaceringen i kommunerna bör erhålla möjlighet till bosättningslån i stället för att, som fallet är i dag, helt hänvisas till bidrag. Flera saker skulle uppnås genom en sådan

ordning: flyktingarnas självkänsla skulle öka, då den enskilde redan från början får ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation, och förståelsen bland svenskar för flyktingpolitiken öka.

Minst sagt känslig är frågan om flyktingar och bostäder. Det är svårt att förklara varför unga människor som stått i bostadskö i sin kommun i flera år får se sig passerade i kön av nyanlända flyktingar. Detta kan, fel hanterat, komma att leda till en allmän negativ hållning till flyktingar i stort. Vi menar att flyktingar inte skall få förtur i bostadsköer, så länge det monopolsystem för bostadssökande vi har i Sverige gäller. Ett system med övergångsbostäder är att föredra till dess att en permanent bostad kan ordnas.

Det är också ytterst väsentligt att det råder likhet inför lagen för alla som vistas i vårt land. Vi kan inte acceptera att utländska medborgare döms på andra premisser än svenskar, baserat på deras eventuella olika kulturella bakgrund, vilket anmärkningsvärt nog har inträffat.

15. En öppen arbetsmarknad

Under 1990-talet kommer människors rörlighet att öka. Den tid har svunnit då människor föddes, arbetade och dog inom ett litet begränsat område. Tack vare masskommunikation och snabba transportmedel har världen "krympt". Människor ser inte längre den egna staden eller det egna landet som den enda platsen att bo på och arbeta i. Man vill vidga sina vyer, pröva sina möjligheter och möta nya kulturer och miljöer.

Denna ökade rörlighet, också över gränserna, är enligt vår mening utomordentligt positiv.

Integrationsarbetet inom den europeiska gemenskapen innefattar borttagande av gränser och hinder för människors möjligheter att bo och arbeta även i andra länder än i sina egna hemländer. I de förhandlingar som nu förs mellan EFTA och EG inom ramen för den s.k. EES-processen är ett viktigt mål att åstadkomma en integrerad arbetsmarknad. Denna skulle innebära att medborgarna i EES-länderna fritt skulle bosätta sig och söka arbete i varje annat EES-land. Större delen av Europa blir på sikt en öppen arbetsmarknad för alla dess invånare. Sverige bör, enligt vår mening, vara pådrivande i arbetet för att åstadkomma detta.

Vi anser, bl.a. mot denna bakgrund, att Sverige bör visa större öppenhet än i dag när det gäller att bevilja arbetstillstånd för utländsk arbetskraft. Den nuvarande inställningen till sådan invandring är alltför restriktiv. Den mer generösa inställningen bör självfallet tillämpas i sådana sammanhang då den har betydelse för att avhjälpa dagens brist på arbetskraft, särskilt utbildad sådan, inom många områden. Men det bör också kunna tillämpas även när sådan brist inte uttryckligen kan påvisas. Dessutom bör utländsk arbetskraft välkomnas för t.ex. visst säsonsarbete.

Vi vill också understryka den stora betydelse en generös inställning kan få för de länder i Europa som nu slutgiltigt kastar av sig socialismens ok för att beträda demokratins och marknadsekonomins väg. En positiv svensk inställning till arbetskraft från dessa länder kan utgöra en god hjälp till självhjälp för att bygga upp de östeuropeiska länderna och deras ekonomier.

Vi föreslår därför att det skall vara möjligt för utländska medborgare att

erhålla arbetstillstånd i Sverige. Förutsättningen skall vara att arbete är ordnat innan tillståndet ges. Arbetstillståndet skall kunna vara av såväl permanent som tillfällig natur. Om det senare är fallet skall det åligga arbetsgivaren att garantera kostnader för återresan då tillståndet går ut. Uppehållet i Sverige skall inte heller kunna anföras som skäl för anknytning till Sverige.

Det är också otillfredsställande att flyktingar som under lång tid väntar på besked om uppehållstillstånd inte får arbeta under väntetiden. Enligt vår mening bör flyktingar som under längre tid tvingas vänta på besked om asyl ha möjlighet att arbeta på förläggningar och också kunna få beredskapsarbeten i offentlig regi.

16. Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utökad flyktingkvot.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om åtgärder mot dokumentlösheten i enlighet med vad i motionen anförts.

3. att riksdagen hos regeringen begär att i Nordiska rådet tas initiativ till en harmoniserad flyktinglagstiftning.

4. att riksdagen hos regeringen begär att den initierar en alleuropeisk konferens i flyktingfrågor i enlighet med vad i motionen anförts,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidragen till kommunerna.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett bättre tillvaratagande av personer med utländska utbildningar och examina.^{1]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsgivares möjlighet att direktrekrytera arbetskraft i förläggningar.^{2]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av varvat yrkesarbete och svenskundervisning.^{1]}

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationers medverkan vid integrering av invandrare på arbetsmarknaden.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målet med svenskundervisningen.^{1]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnornas situation.^{3]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om barnens situation.^{3]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd och hjälp till torterade flyktingar.^{3]}

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillvaratagande av organisationers engagemang i flyktingarbetet.

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om bosättningslån i stället för bidrag i enlighet med vad i motionen anförts,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om information till allmänheten om gällande regler och bidrag till flyktingar,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomgångsbostäder,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetstillstånd till utländsk arbetskraft,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetstillstånd för asylsökande.

Mot. 1989/90
Sf605

Stockholm den 16 januari 1990

Carl Bildt (m)

Lars Tobisson (m)

Anders Björck (m)

Rolf Clarkson (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Gullan Lindblad (m)

Arne Andersson (m)

i Ljung

Ingegerd Troedsson (m)

Görel Bohlin (m)

Rolf Dahlberg (m)

Gunnar Hökmark (m)

Bo Lundgren (m)

Sonja Rembo (m)

¹ 1989/90:U6207

² 1989/90:A204

³ 1989/90:So409